

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2017-753

4.12.2017

If Skadeforsikring NUF

Næringsliv

Skade på generator – aldersfradrag – gjenstående levetid for skadd del eller hele maskinen – fal. § 2-1

Sikredes generator i en kraftstasjon ble skadet etter flom. Det var enighet om at skaden var dekningsmessig, men det oppsto uenighet om beregningen av erstatningsoppgjøret. Herunder hvorvidt erstatningen skulle beregnes ut fra gjenstående levetid for generatoren, eller for den skadde del, statorviklingene. Det var også uenighet om gjenstående levetid uavhengig av alternativene. Videre var det uenighet om avbruddstap og om selskapets hadde brutt informasjonsplikten vedrørende aldersfradraget, jf. fal § 2-1. Nemnda kom til at erstatningsberegningen måtte avvises av bevismessige hensyn. Nemnda kom videre til at selskapet ikke hadde brutt informasjonsplikten og at sikrede ikke hadde krav på ytterligere erstatning for avbruddstapet.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: ca. kr 2,5 mill.

Saksfremstilling

Saken gjelder erstatningsoppgjøret etter skade på sikredes generator.

Sikrede har forsikring med følgende vilkår om erstatningsberegning for maskiner og løsøre i pkt. 10.3.1:

Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til samme – eller vesentlig samme – stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen. Erstatningsgrunnlaget kan ikke settes høyere enn gjenanskaffelsesprisen før skade, fratrasket verdien etter skaden.

Det skal gjøres fradrag for verdiøkning ved at brukte ting blir erstattet med nye. Ved vurderingen tas hensyn til forringelse ved elde, bruk, nedsatt bruksverdi, den tid tingen har vært i bruk og gjenstående brukstid.

Fradraget gjøres for den del av verdiøkningen som overstiger 40% av gjenstanden/maskinens eller delen/komponentens verdi før skaden

Vilkårene inneholder videre følgende om erstatningsberegning uten gjenanskaffelse/reparasjon i pkt. 10.3.2:

For ting som uansett årsak ikke er eller vil bli reparert eller gjenanskaffet innen tre år etter at skaden inntraff, beregnes erstatningsgrunnlaget som angitt i punktet "Ved gjenoppføring eller reparasjon" ovenfor, men begrenset til reduksjonen i omsetningsverdien som følge av skaden.

Generatoren ble skadet i flom 15.9.15. Partene er enige om at det foreligger en dekningsmessig skade, men uenige om beregningen av erstatningen for generatoren og avbruddstapet.

Ifølge takstrapport av 27.10.15 rammet skaden generatorens statorviklinger. Taksten angir reparasjonskostnaden for statorviklingen til kr 2 500 000 og anslår avbruddstapet til fire måneder med beløp kr 261 000. Kostnadene ved innkjøp av ny generator er anslått til kr 2 180 000, med avbruddstap estimert til åtte måneder tilsvarende kr 626 400.

Teknisk verdi før skade er i taksten angitt til kr 450 000 for hele anlegget, og kr 200 000 for generatoren. Omsetningsverdien før skade ble anslått til kr 0. Levetiden ble anslått til 85 år. Anleggets alder er angitt til 76 år. Verdiøkning ved reparasjon av generatoren ble anslått til 0. Ved anskaffelse av ny generator ble levetiden også anslått til 85 år, men verdiøkningen ble anslått til kr 1,3 mill.

Sikrede har fremlagt levetidsberegning fra ABB hvor restlevetiden for generatoren etter utskifting av statorviklinger er anslått til 20-30 år.

Selskapet foretok oppgjør 11.12.15 for skadet generator ut fra oppgjørsalternativet reparasjon/gjenanskaffelse etter vilkårenes pkt. 10.3.1. Skaden ble da gjort opp med utgangspunkt i prisen på nye statorviklinger (kr 2 500 000) multiplisert med gjenstående levealder for generatoren (9/85) og 1.4 for å ta høyde for vilkårenes bestemmelse om at "Fradraget gjøres for den del av verdiøkningen som overstiger 40 % av gjenstanden/maskinens eller delen/komponentens verdi før skaden". Erstatning for generator ble etter dette utbetalt med kr 362 588 etter fratrekk av egenandel.

Avbruddstap ble beregnet etter vilkårenes pkt. 4.1.3 og erstattet ut fra takstmannens anslag på fire måneders reparasjonstid med kr 245 775. Avbruddstapene ble beregnet ut fra en stipulert strømpris fra takstmann.

På oppfordring fra sekretariatet presiserte takstmannen at nye statorviklinger ikke forlenget levetiden, og at det heller ikke hadde noen betydning at skadde statorviklinger var 15 år gamle på skadetidspunktet.

Partenes hovedanførsler

Erstatningsberegningen

Sikrede krever dekning for reparasjonskostnadene fullt ut med fradrag for egenandel og anfører prinsipalt at det er i strid med vilkårenes pkt. 10.3.1 å foreta fradrag for verdiøkning når denne ifølge taksten er kr null.

Dersom det er adgang til fradrag for verdiøkning, forutsetter dette ifølge vilkårenes pkt. 10.3.1 at verdiøkningen ikke overstiger 40 %. Basert på at delen har en levetid på 90 år og blir erstattet etter 15 år blir levetiden forlenget til 105 år, som gir en levetidsøkning på 14 %. Dette kan ikke representere en verdiøkning på mer enn 40 %.

Subsidiært anfører sikrede at gjenstående levetid må beregnes på grunnlag av statorviklingenes levetid isolert sett, dvs. at levetidsfradraget beregnes basert på statorviklingenes alder på skadetidspunktet/statorviklingenes totale forventede levetid. Selskapets beregning av levetidsfradraget basert på generatorens alder på skadetidspunktet/generatorens totale forventede levetid, som gir et fradrag på 89,4 %, er feil. Det er ikke hjemmel i vilkårene for å beregne aldersfradrag med utgangspunkt i deler som ikke er skadet. Vilkaresnes pkt. 7.4 gir også støtte for den skadde delen vurderes separat.

Med utgangspunkt i statorviklingenes levetid anfører sikrede at levetidsfradraget utgjør 16,7 %. Dette er basert på at viklingene vil ha en total levetid på 80-100 år og en gjenværende levetid på 65-85 år på skadetidspunktet. Tallene er hentet fra selskapets tidligere takstrapport fra 2000, som vurderte statorviklingene konkret ut fra sikredes driftsopplegg. Det generelle utgangspunktet i denne rapporten var 40-60 år, og dette stemmer med levetidsrapporten fra ABB.

Selskapet anfører at det har foretatt oppgjør i henhold til vilkårenes pkt. 10.3.1 om reparasjon/gjenanskaffelse til samme eller vesentlig samme stand. Generatorens levetid er

maksimalt 85 år, og nye statorviklinger vil ikke ha brukstid utover generatorens levetid. Vilkaårenes pkt. 10.3.1 må forstås slik at det skiller mellom maskin og del/komponent fordi en del/komponent kan ha kortere levetid enn maskinen, for eksempel slidedeler som byttes en eller flere ganger i løpet av maskinens levetid:

1. Dersom del/komponent har like lang levetid som resten av maskinen er det maskinens levetid som skal legges til grunn.
2. Dersom del/komponent har kortere levetid enn maskinen er det delen/komponentens levetid som skal legges til grunn.
3. Det kan ikke legges til grunn at del/komponent kan ha lenger levetid enn maskinen, kun basert på delens alder. Delen vil ikke ha verdi når maskinens levetid er brukt opp.

Selskapet avviser sikredes anførsel om at statorutviklingene/statoren har lengre levetid enn generatoren fordi de er skiftet tidligere og viser til takstmannens uttalelser om det ikke er mulig å bruke statorviklingene/statoren andre steder enn i generatoren. De er således ikke anvendbare når generatoren blir kassert, og er heller ikke omsettelige.

Videre viser selskapet til pkt. 4.3 om vinningsforbud:

4.3 Vinningsforbud

Forsikringen skal ikke føre til vinning, men skal bare erstatte det tap som virkelig er lidt innenfor rammen av forsikringsavtalen. Forsikringssummen er intet bevis for tingens eller interessens verdi.

Selskapet viser til at det normalt utbetaler omsetningsverdi inntil gjenanskaffelse/reparasjon har funnet sted innenfor treårsfristen. I dette tilfellet ble det etter en helhetsvurdering utbetalt erstatning som om gjenanskaffelse/reparasjon hadde funnet sted.

Informasjonsplikten jf. fal. § 2-1

Sikrede anfører at dersom selskapet gis medhold i dekning av kun 10 % av reparasjonskostnadene, har selskapet brutt informasjonsplikten i fal. § 2-1. En så begrenset dekning medfører en vesentlig begrensning ut fra hva sikrede kunne forvente. Sikrede ba uttrykkelig om tilbakemelding på om forsikringstilbudet var reelt når man tok anleggets alder i betraktning og reiste konkret spørsmål om forsikringssummen. Tilbakemeldingen var at tilbudt forsikring var den rette for sikrede.

Dersom sikrede var blitt informert om et aldersfradrag tilsvarende 90 % av reparasjonskostnadene, hadde sikrede tegnet en annen forsikring. Tapet må beregnes ut fra at sikrede ville tegnet en forsikring som dekket de reelle reparasjonskostnadene.

Selskapet anfører at sikrede har fått dekket sitt økonomiske tap i samsvar med fal. § 6-1. Det vises også til FinKN-2015-046, der nemnda konkluderte med at aldersfradrag er i samsvar med fal. § 6-1 og ikke utgjør en vesentlig begrensning i dekning, jf. fal. § 2-1.

Avbruddstap

Sikrede anfører at det må legges til grunn en reparasjonstid på minst fem måneder. Selskapets erstatningstilbud har ikke tatt høyde for medgått tid til taksering og skadebehandling. En sammenlignbar reparasjon som ble foretatt i 2000, tok seks måneder, hvilket tilsier at reparasjonstiden må settes til minst fem måneder.

Selskapet viser til at det har dekket avbruddstap i henhold til takstens angivelse av reparasjonstid på fire måneder, jf. vilkaårenes pkt. 4.1.3.

Selskapet avviser at det ikke var mulig å iverksette reparasjon på grunn av taksering og skadebehandling. Det var sikrede selv som unnlot å iverksette reparasjoner, bl.a. pga. planer om å anlegge et nytt anlegg med ny generator. Sikrede kan heller ikke høres med at reparasjon ble

utsatt pga. manglende midler til å dekke kostnadene, jf. at vilkårenes pkt. 10.4 i) sier at manglende finansiering er uten betydning for beregning av avbruddstapet.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om erstatningen skal beregnes ut fra gjenstående levetid for skadet del isolert sett eller generatoren, og i så fall hvilken levetid som skal legges til grunn.

Dersom selskapet gis medhold i erstatningsberegningen, er det spørsmålet om selskapet har brutt informasjonsplikten. Til slutt er det spørsmål om selskapet har lagt til grunn korrekt avbruddstid.

Erstatningsberegningen

Nemnda mener erstatningsberegningen i denne saken reiser tekniske og bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda punkt 4.1 bokstav d) hvorefter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under punkt 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål", jf. også FinKN 2017-408. Det er fremlagt flere forskjellige takster over levetid som nemnda ikke har muligheter til å ta standpunkt til og de opplysninger som er gitt om bl.a. omsetningsverdi og teknisk verdi bør utdypes med muntlige forklaringer. Denne delen av saken må derfor avvises.

Informasjonsplikten jf. fal. § 2-1

Forutsatt at selskapets tilbud er korrekt, anfører sikrede at selskapet i så fall har brutt informasjonsplikten i fal. § 2-1. Ifølge fal. § 2-1 har selskapet plikt til å informere om vesentlige begrensninger i dekningen i forhold til det sikrede med rimelighet kunne forvente. Vilklårene for tapsberegning som referert ovenfor er i samsvar med fal. § 6-1, som sier at sikrede har "krav på full erstatning for sitt økonomiske tap". I NOU 1987:24 s. 126 drøftes dette begrepet, og i annen spalte heter det:

Etter utvalgets oppfatning bør ikke erstatning for gjenanskaffelses- eller reparasjonskostnader kunne kreves dersom gjenanskaffelse eller reparasjon må anses klart økonomisk ufornuftig. Dette vil kunne være tilfelle når gjenanskaffelses- eller reparasjonskostnader sterkt overstiger det umiddelbare tap i salgs- eller bruksverdi som skaden medfører.

Dette betyr at hvis reparasjonskostnadene ikke medfører noen verdiøkning må sikrede i utgangspunktet nøye seg med tap i salgsverdi eller bruksverdi. I nærværende sak er verdiøkningen ved reparasjon av statorviklingen ifølge taksten lik 0. Det samme gjelder omsetningsverdien før skade. Teknisk verdi av viklingene før skaden er satt til kr 200.000. Med utgangspunkt i fal. § 6-1 ville erstatningen i så fall blitt beregnet til kr 200.000 med de opplysninger som her er gitt. Dette er lavere enn selskapets tilbud. Nemnda forstår situasjonen slik at dette bl.a. har sammenheng med bestemmelsen i vilklårene om at det kun skal gjøres fradrag for den del av verdiøkningen som overstiger 40 % av gjenstandens verdi før skaden. Nemnda kan ikke se at sikrede har noe rimelig krav på erstatning for mer enn hva den skadede gjenstanden var verdt på skadedagen, og det er helt normalt at det gjøres fradrag for verdiforringelse, slit og elde, evt. at man ser på alder og gjenværende brukstid. Nemnda kan ikke se at dette utgjør noen vesentlig begrensning, jf. FinKN-2015-046.

En forutsetning for erstatning for brudd på informasjonsplikten er dessuten at sikrede kunne fått erstatning for anført lidt tap – her erstatning for reparasjonskostnadene fullt ut – i et annet selskap. Dette er ikke dokumentert.

Nemnda kan etter dette ikke se at selskapet er ansvarlig for brudd på informasjonsplikten etter fal. § 2-1.

Avbruddstap

Spørsmålet her er om selskapet er ansvarlig for faktisk avbruddstap utover taksten på fire måneder. Taksten angir et estimert avbruddstap på fire måneder. Nemnda forstår vilkårene om beregning av avbruddstap i 10.4 slik at sikrede har krav på dekning for sitt faktiske avbruddstap, og at taksten derfor i utgangspunktet kun er veiledende. På den annen side er det bare den tiden som er nødvendig for selve reparasjonen som gir grunnlag for avbruddstap. Sikrede anfører at det ikke er tatt hensyn til tid medgått til taksering og skadebehandling, men nemnda forstår saken slik at sikrede har utsatt reparasjonen fordi han vurderte å anlegge nytt anlegg med ny generator. Dette kan ikke være selskapets risiko. Nemnda kan heller ikke se at sikrede har dokumentert at taksten er gal. Det følger også av vilkårenes pkt. 10.4 siste avsnitt litra i) at manglende finansiering ikke tas med i beregningen av ansvarstiden etter skaden.

Sikrede har således ikke krav på dekning utover fire måneders reparasjonstid.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis delvis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Birgitte Hagland (nestleder), Line Merete Lileng (nøytralt oppnevnt medlem), Hanne Kvalshaug (selskapsrepresentant), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant) og Lars Erik Lundgaard (næringsrepresentant).